

Nedělní úvaha (kázání) na text Matoušova evangelia

Dovršení Zákona a Proroků

Nedomnívejte se, že jsem přišel zrušit Zákon nebo Proroky; nepřišel jsem zrušit, nýbrž naplnit. Amen, pravím vám: Dokud nepomine nebe a země, nepomine jediné písmenko ani jediná čárka ze Zákona, dokud se všechno nestane. Kdo by tedy zrušil jediné z těchto nejmenších přikázání a tak učil lidi, bude v království nebeském vyhlášen za nejmenšího; kdo by je však zachovával a učil, ten bude v království nebeském vyhlášen velkým. Neboť vám pravím: Nebude-li vaše spravedlnost o mnoho přesahovat spravedlnost zákoníků a farizeů, jistě nevejdete do království nebeského. *(Bible, Matoušovo evangelium, 5 kapitola)*

V Lysé nad Labem 2. neděle velikonoční, 28. dubna 2019

Vhodné je doplnit tento text četbou základního kréda judaismu v páté knize Mojžíšově (Dt 6,4-7).

Navštivte webové stránky našeho sboru, stáhněte si další kázání, prohlédněte fotografie, mějte přehled o aktuálním dění v evangelickém sboru v Lysé nad Labem.

www.lysa.evangelnet.cz

Víte, Ježíš musel připadat tehdejší věřícím jako anarchista. I v tehdejší době bylo mnoho lidí, kteří pravidelně četli Písmo, vykládali jej a snažili se dle něj poctivě žít. Jejich hlavními představiteli byli farizejové. A právě oni byla častými Ježíšovými oponenty. Ježíš nevykládal Písmo tak, jak byli zvyklí. Nechoval se tak, jak byli zvyklí. Možná se ani neoblékal, jak byli zvyklí. Pro farizeje, stejně jako pro oficiální klér kolem jeruzalémského chrámu, byl prostě Ježíš anarchista, bořič starých pořádků, inovátor, který zavádí samé novinky.

V našem povědomí je slovo farizeus synonymem pokrytce. Představíme si člověka, který tzv. káže vodu a pije víno; na veřejnosti se tváří spořádaně, ale všechno jen předstírá. Jenže ve svých představách nemůžeme být dále od pravdy. V tomto smyslu totiž nebyli farizeové vůbec pokrytečtí. Byli zásadoví, spravedliví, opravdoví. Nepřetvařovali se a svou víru nepředstírali. Četli prostě jen Písmo jinak než my, více doslovně, dbali na přesné naplňování nejrůznějších biblických příkazů a zákazů, protože je chápali jako do poslední tečky či písmenka dané Hospodinem. Farizeové položili základ současného judaismu, jsou lidem Písma jako my.

A do toho ten Ježíš a jeho hledání skutečné vůle Boží. Rozhlédnete-li se po celém světě církví a církvíček, zjistíte, že Ježíš nevede spor jen s farizeji, ale i s námi. Leckterá církev stojí na někdy až mechanickém uplatňování toho či onoho, např. hierarchie či tradice. Ledacos se pak musí a nesmí s poukazem na Boží danost církevním praotcům před dávnými časy. Není úkolem věřícího o takových nařízeních diskutovat, ale poslouchat je. V tomto slova smyslu je podobnému farizejství vystavena každá církev. Důraz je pak kladen na překonání vůle spíše než myslí. Argumentace může být opřena nejen o starobylou tradici, ale klidně i o aktuálně a nově vykládané Písmo. Či nároky neomylné rady starších. Znamením bývá téměř vždy nárok na pravdu.

A do toho ten Ježíšův přístup. Podívejme se, co k tomu vlastně říká v dnešním textu. V prvé řadě si asi všimneme, že nepřichází nic rušit a zavádět nové pořádky. Ježíš není žádný církevní revolucionář a vlastně ani reformátor, hned na začátku odmítá ten nekonečný lidský koloběh pravdy, kdy každá nová ruší pravdu předchozí. Ježíš se nad farizejskou mechaničností často pohoršuje, farizejské cestě však neubírá nárok na pravdu. Do království Božího se dle něj dostanou ti i ti; ti, kteří ve své snaze ledacos překroutili či dokonce zrušili, i ti, co se od správného uchopení litery Písma odchýlili jen minimálně. Pravda, jedni budou v království Božím pochváleni a druzí dostanou asi vyhubováno. Ježíš to říká takto: *„Kdo by tedy zrušil jediné z těchto nejmenších přikázání a tak učil lidi, bude v království nebeském vyhlášen za nejmenšího; kdo by je však zachovával a učil, ten bude v království nebeském vyhlášen velkým.“* Můžeme vést spory, kdo je kdo,

kdo se od Boží vůle odchýlil více a kdo méně, nicméně Ježíš naše mezi-církevní spory utne hned na začátku. "Budete-li poctivě a s nejlepším svědomím hledat Boží vůli, sejdete se v Božím království všichni," říká. "Nad něčí snahou se tam budeme spíše usmívat, jiný bude za svůj přístup naopak oceněn a vyhlášen za velikána, ale to se uvidí až tam."

Zde bychom se mohli trochu zastydět, že jsme těm "farizejským" katolíkům, adventistům či židům chtěli upřít nebe. Hlubší reflexe nás možná zavedla až k pokorné obavě, zda to nakonec nebudeme my, kdo bude v nebi vyhlášen za nejmenšího. Nicméně, klidně bychom tady mohli skončit, potvrdit si postmoderní nazírání, kdy pravdu má vlastně každý. V tom nebeském království se přece sejdem všichni. Ale pozor! Ježíš se svým výrokem o Dovršení Zákona a proroků ještě neskončil. Přichází veliké varování a cesta do království Božího už náhle není pohodovou procházkou jedno jakou cestou. "*Nebude-li vaše spravedlnost o mnoho přesahovat spravedlnost zákoníků a farizeů, jistě nevejdete do království nebeského.*" Nevejdete do království nebeského! Ježíšova slova jsou jako sprcha. Přece jen se na někoho nedostane, někdo se už tady ve své zbožnosti, ve své víře mýlí tak fatálně, až se s Bohem definitivně rozchází. Ale kdo to je?! A říká-li Ježíš, že nepomine jediné písmenko ani jediná čárka ze Zákona, není nakonec nejistější doslovné čtení Bible, a život podle pravidel vydestilovaných z Písma tou kterou skupinou věřících?

Z kontextu Ježíšova příběhu je mi jasně, že Kristus tu nevelebí zákonickou či mechanickou interpretaci Bible. Ježíš chce spíš říct, že Boží plán s námi lidmi se prostě uskuteční do posledního slova a písmene, které si Bůh předsevzal. V tomto duchu platí do posledního slova a písmene také Bible (Starý zákon), jenže se tím nemyslí slovo a písmeno vizuálně zaznamenané na papíře, ale jeho správná interpretace. Bible zkrátka není Božím slovem automaticky, Bible se jím stává. Společným výkladem, hledáním a především pokornou konfrontací sebe sama s Božím nárokem. Tak se Bible stává Božím slovem, ale stát se jím také nemusí. Můžete Bibli znát zpaměti, citovat ji pozpátku, a přece nebudete kázat Boží slovo. Projevuje se to většinou tak, že kážete sebe. Pořád a pořád. Máte svoje pravdy, svoje nepřátele, svůj pohled na svět... a velmi snadno si toto své slovo ztotožníte se slovem Božím. Jenže nepomíjející slovo Boží se musí hledat. A zákonitě mne musí občas nacytat. Před slovem Božím se musím stydět, nikoli pyšně deklamovat. Potkávám hrozně málo křesťanů, kteří se cítí být nacytáni. Symptomem církví dneška je devalvace či dokonce odstranění zповědi. Na počátku reformace bylo pokání. Co je na jejím konci?

„Nebude-li vaše spravedlnost o mnoho přesahovat spravedlnost zákoníků a

farizeů,“ říká Ježíš. Bylo by vskutku obtížné dodržovat ještě více přikázání a ještě více předpisů než farizejové. Navíc by to bylo krajně nespravedlivé (to co nakonec přece jen stačí farizejům ke vstupu, nám stačit nebude) a Boží království vlastně extrémně nepřístupné. Naštěstí neznamená Ježíšův požadavek hojnější spravedlnosti ještě více předpisů a nařízení. Spíše je tu ukryto důrazné varování před totálním kolapsem víry, skoro mám pocit, že varování cílené přímo na nás a naši církve. "Je v pořádku, že to chceš vzít za jiný konec než zákoníci a farizejové," říká Ježíš. "Dej si ale pozor, abys jen nerušil, ale také naplňoval!" "Nechceš dodržovat předpisy a nařízení, protože tato mechaničnost se míjí s živým Bohem? Dobrá. Co chceš ale pro Hospodina dělat? Jak se pozná tvoje víra??"

Bratři a sestry, umět říci, že někdo dělá něco špatně, je snadné. Vyvarovat se jeho přístupu, distancovat se od něj, to také není těžké. Fatální důsledky má ale tady skončit. Nedělat nic. Zůstat u toho, že "my nejsme jako oni". Ale co tedy jsme? Jak hledáme Hospodina? Co pro něj děláme? A děláme vůbec něco? "*Nebude-li vaše spravedlnost o mnoho přesahovat spravedlnost zákoníků a farizeů,*" říká Ježíš. Chce něco navíc. Nechce farizejskou pýchu a sebestřednost. Ale rozhodně neříká, že farizejové jsou se svou snahou úplně mimo. Na jiném místě ostatně říká: "*Ne každý, kdo mi říká ‚Pane, Pane‘, vejde do království nebeského; ale ten, kdo činí vůli mého Otce v nebesích*". Co chce tedy Ježíš navíc, co je onou přidanou hodnotou, která je „vstupenkou do nebe“?

Základ Ježíšovy teologie je, že představuje Boha jako Otce. A každý rodič má rád poslušné děti, které dodržují jeho příkazy a rady. Jenže ještě jednu věc má takový milující otec u svých dětí radši než poslušnost. Ba, touží po ní nejvíc na světě! A to je opěťovaná láska jeho dětí. Ježíš prezentuje víru jako vztah. Láskyplný vztah s živým Bohem. Starozákonní milování Hospodina, zachycené v dnes prvním čteném ústředním textu hebrejské části Bible, je i pro Ježíše prvním a největším přikázáním. *Slyš, Izraeli, Hospodin je náš Bůh, Hospodin jediný. Budeš milovat Hospodina, svého Boha, celým svým srdcem a celou svou duší a celou svou silou.* Mám za to, že právě toto se vlastně farizejům moc nedařilo. Žili příkazy a zákazy, četbou Bible, ale nějak tam chyběla ta láska. Za Bohem do chrámu chodili možná jen o svátcích. Ono to mělo své důvody, včetně vzdálenosti a zisku a moci chtivých jeruzalémských kněží. Nicméně výsledkem bylo, že farizejové postavili svůj příkladný život nad setkání s Bohem. Tak moc mluvili o svých pravdách, že přeslechli Boží pozvání. A tak v posledku kázali farizejové sebe a neviděli Boha, který za nimi přišel na dotek. Přitom stačilo tak málo. Na chvíli se nehádat, nedeklamovat a Krista jen poslouchat. Těšit se z jeho přítomnosti. Povečeřet s ním. Být mu blízko a zamilovat si jej.